

Majster Pavol z Levoče (*cca 1460 † pred 1542)

Významný rezbár a sochár neznámeho pôvodu z neskorogotického obdobia. Jeho diela sa vyskytujú na viacerých miestach Slovenska. Správy o ňom v Levoči sa objavujú v prvom decéniu 16. storočia. V roku 1506 bol Pavol Schniczler, t. j. rezbár, prijatý do Bratstva Božieho Tela, ktoré združovalo významných Levočanov – honoráciu, obchodníkov, remeselníkov i umelcov. Jeho členom bol kedysi napr. aj sám cisár Žigmund Luxemburský. V rokoch 1515 – 1517 Pavol patril k funkcionárom bratstva. To predpokladalo, že v tom čase už musel byť už vážnym mešťanom. Mal tu nehnuteľný majetok, dom, dielňu, pozemky. Býval na rínku v dome č. 20 (dnes je tu zriadené múzeum Majstra Pavla). Isté nehnuteľnosti vlastnil aj v Prešove a Rožňave. Bol ženatý s Margitou, dcérou významného levočského mešťana a funkcionára Melchiora Messingschlägera (Polierera t. j. pozlacovača). V manželstve sa mu narodili tri dcéry (Margita, Dorota, Katarína) a syn Lukáš. V roku 1525 bol dokonca zvolený za člena mestskej rady Levoče. Spomína sa v roku 1534, keď vo svojom dome väznil až do popravy zbojníka, ktorý oraboval levočských zlatníkov. Naposledy ako živý je uvádzaný v Sperfoglovej kronike v súvislosti s tragickou udalosťou z roku 1537, týkajúcou sa jeho syna Lukáša. Ten so spoločníkom zabil v bitke istého tovariša z Krakova. Rodičia vinníkov sa s rodičmi zavraždeného dohodli na finančnom odškodnení. V roku 1542 je Majster Pavol už mŕtvy, keďže sa v daňovom registri ako majiteľka domu spomína už jeho vdova. O tom, že Pavol rezbár vytvoril hlavný oltár v chráme sv. Jakuba v Levoči v rokoch 1508 - 1517 sa dozvedáme z rodinného epitafu kamenára Martina Urbanowitza z roku 1621, ktorý bol manželom Pavlovej vnučky.

Okrem hlavného oltára sa Majstrovi Pavlovi a jeho levočskej dielni pripisuje tvorba aj ďalších diel vo farskom chráme v Levoči: Narodenie (tzv. Csákyovský oltár), súsošie sv. Juraj v kaplnke sv. Juraja, sv. Ján Almužník a sv. Leonard na oltári sv. Mikuláša, oltár sv. Anny a plastiky v skrini oltára šiestich sv. Jánov. V ďalších lokalitách sú to najmä: reliéfy, predela a plastiky svätcov oltára sv. Barbory v Banskej Bystrici, plastika Madony v Slovenskej Vsi, oltár Zvestovania v Chyžnom, plastiky sv. Kataríny a sv. Barbory v kláštornej kostole v Okoličnom, sv. Jakub, sv.

Ondrej, sv. Ján Evanjelista a bočný oltár sv. Martina v Sabinove, plastiky Madony a sv. Ondreja v Strážkach, kalvárie v chráme sv. Egídia v Bardejove a chráme Nanebovzatia Panny Márie v Spišskej Novej Vsi, Ukrižovaný Kristus v Spišských Vlachoch, Ukrižovaný Kristus, Meditujúci Kristus a Archanjel Michal vo farskom kostole v Prešove, hlavné oltáre v Mlynici a Hrabušiciach, ako i hlavný oltár sv. Juraja v Spišskej Sobote.

Tvorba Majstra Pavla bola ovplyvnená umeleckými trendmi z juhonemeckého a rakúskeho (viedenského) prostredia, ako aj dielami krakovského rezbára Víta Stossa. Jeho diela možno zaradiť do neskorogotického umenia s renesančnými vplyvmi. Sú charakteristické svojou symbiózou realizmu a duchovnosti, prejavom formálnej dokonalosti a virtuozity, výraznej estetickej kompozície, idealizovanej jemnosti až manierizmu. Nie náhodou boli zaradené medzi národné kultúrne pamiatky a zapísané do svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

(FŽ)